

بررسی نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری و ارتباط آنها در مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان

مه‌دی مصلحی^a، فوژان امیری^b، سلیمه مغفوری^c
^a گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، ص.پ. ۴۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران.
^b گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، ص.پ. ۴۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران.
^c دبیر ریاضی ناحیه یک، آموزش و پرورش بندرعباس.

نویسنده مسئول: فوژان امیری (Foujanamiri@pnu.ac.ir)

چکیده:

هدف تحقیق بررسی نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان است. از روش‌های ترکیبی استفاده شده است. در بخش کمی، ۱۳۶ نفر از مدیران مدارس ابتدایی به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با پرسشنامه‌ای سه‌بخشی انجام شد. مقیاس نوآوری، مقیاس بیش‌فعالی و مقیاس ریسک‌پذیری. در بخش کیفی، مصاحبه با ۲۰ نفر از مدیران به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که اکثر مدیران، سطوح متوسطی از نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری را نشان دادند. تجزیه و تحلیل کیفی همچنین نشان داد که مدیران، نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری را به عنوان ویژگی‌های مهم شغل خود درک کرده‌اند. یافته‌های کیفی نشان داد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری به هم مرتبط هستند و مدیرانی که سطوح بالایی از این ویژگی‌ها را نشان می‌دهند تأثیر مثبتی بر پیشرفت و موفقیت مدارس خود داشتند.

کلمات کلیدی: نوآوری؛ بیش‌فعالی؛ ریسک‌پذیری؛ مدیران مدارس ابتدایی؛ استان هرمزگان.

۱. مقدمه

۱.۱. ساختار کلی

نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری از ویژگی‌های مهم مدیران مدارس محسوب می‌شود، زیرا به طور قابل توجهی بر موفقیت مدارس ابتدایی تأثیر می‌گذارد. مفهوم نوآوری به معرفی ایده‌ها، استراتژی‌ها و شیوه‌های جدید برای دستیابی به نتایج بهتر اشاره دارد. از سوی دیگر بیش‌فعالی به پرنرژی بودن، مشتاق بودن و درگیر شدن فعالانه در فعالیت‌های مختلف اشاره دارد. ریسک‌پذیری تمایل به ریسک‌های حساب شده برای دستیابی به نتایج مطلوب است، حتی در شرایط نامطمئن یا چالش برانگیز. تحقیقات قبلی نشان داده است که مدیران مدارس نوآور و ریسک‌پذیر تأثیر مثبتی بر پیشرفت و موفقیت مدارس خود دارند. نقش مدیران در مدارس ابتدایی برای ارتقای کیفیت آموزش بسیار مهم است. از مدیران انتظار می‌رود که برای ایجاد یک محیط یادگیری مثبت برای دانش‌آموزان مبتکر، بیش‌فعال و ریسک‌پذیر باشند. نوآوری شامل توانایی تولید و اجرای ایده‌های جدید است، بیش‌فعالی به سطوح بالای انرژی و فعالیت اشاره دارد و ریسک‌پذیری به تمایل به شانس برای دستیابی به یک نتیجه دلخواه اشاره دارد. اما در ادبیات نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان خلأ وجود دارد. لذا این پژوهش با هدف بررسی نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان انجام شده است. نقش مدیران مدارس از مدیریتی به رهبری تبدیل شده است که چشم‌انداز، اهداف و جهت یک مدرسه را شکل می‌دهد. از مدیران مدارس انتظار می‌رود که مبتکر، ریسک‌پذیر و بیش‌فعالی برای ارتقای پیشرفت دانش‌آموزان و موفقیت مدرسه نشان دهند. مطالعات قبلی نشان داده‌اند که سبک‌ها و ویژگی‌های رهبری مدیران به طور قابل توجهی بر نتایج مدرسه تأثیر می‌گذارد (هالینگر، ۲۰۱۵؛ لیثوود و ریپل، ۲۰۰۵؛ رابینسون، لوید، و رو، ۲۰۰۸) در ایران، اهمیت سبک و ویژگی‌های رهبری مدیران مدارس ابتدایی در سیاست آموزش و پرورش کشور مورد توجه و تأکید قرار گرفته است. با این حال، پژوهشی در مورد رابطه بین نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران در استان هرمزگان وجود ندارد. لذا این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان انجام شد.

۲.۱. ادبیات تحقیق

ادبیات نشان می دهد که نوآوری، بیش فعالی و ریسک پذیری از ویژگی های مهم برای رهبری موثر در آموزش هستند. به گفته باس و آوولیو (۱۹۹۰) [۴]، رهبران نوآور کسانی هستند که مایل به چالش با وضعیت موجود و ایجاد ایده های جدید هستند. آنها خلاقیت را تشویق می کنند و از ریسک کردن نمی ترسند. بیش فعالی با سطوح بالای انرژی، اشتیاق و درگیری در کار مرتبط است (تانگ، ابراهیم و تاجودین، ۲۰۱۸). [۱۴] رهبران بیش فعال اغلب به عنوان افرادی عمل گرا توصیف می شوند که برای دستیابی به اهداف خود هدایت می شوند. از سوی دیگر، ریسک پذیری شامل تمایل به پذیرش ریسک های حساب شده برای دستیابی به نتایج مطلوب است (مقدم، ۱۳۹۱) [۱۱]. رهبران ریسک پذیر کسانی هستند که از تصمیم گیری جسورانه نمی ترسند و مایلند مسئولیت عواقب آن را بپذیرند.

تحقیقات گذشته جنبه های مختلفی از سبک های رهبری، رفتار ریسک پذیر و نوآوری را در محیط های مختلف مورد بررسی قرار داده است. باس و آوولیو (۱۹۹۰) مفهوم رهبری تحول آفرین را معرفی کردند که شامل الهام بخشیدن و برانگیختن پیروان برای دستیابی به یک هدف مشترک است. تحقیقات بعدی رابطه بین رهبری تحول آفرین و نوآوری را در زمینه های مختلف، مانند SMEها (عبدالله و همکاران، ۲۰۱۵) [۱] و مؤسسات آموزشی (رازک و همکاران، ۲۰۱۶) [۱۲] مورد بررسی قرار داده است. علاوه بر این، تحقیقات گذشته تأثیر سبک های مختلف رهبری بر تعهد سازمانی و رضایت شغلی کارکنان را بررسی کرده است. به عنوان مثال، الانصاری و الحجری (۲۰۱۶) [۲] رابطه مثبتی بین رهبری تحول آفرین و تعهد سازمانی در بین معلمان عمان یافتند. چن و چنگ (۲۰۱۶) [۳] تأثیر سبک های رهبری اصلی را بر رضایت شغلی معلمان و تعهد سازمانی در دبیرستان های حرفه ای تایوان بررسی کردند. حوزه دیگری از تحقیقات بر رابطه بین رفتار ریسک پذیر و نوآوری در سازمان ها متمرکز شده است (کاظم و اوزدمیر^۱، ۲۰۱۷) [۷] رابطه بین نوآوری و رفتار ریسک پذیری شرکت های کوچک و متوسط را بررسی کردند. آنها دریافتند که رفتار ریسک پذیر به طور مثبت با نوآوری در چنین سازمان هایی مرتبط است. علاوه بر این، تحقیقات تأثیر بیش فعالی را بر عملکرد شغلی در بین رهبران دانشگاهی در مؤسسات آموزشی مورد بررسی قرار داده است. تانگ و همکاران (2018) [۱۴] رابطه بین بیش فعالی و عملکرد شغلی را در بین رهبران دانشگاهی در مالزی بررسی کرد. آنها دریافتند که بیش فعالی با عملکرد شغلی در میان چنین رهبرانی رابطه منفی دارد. به طور کلی، تحقیقات گذشته بینش هایی را در مورد روابط پیچیده بین سبک های رهبری، رفتار ریسک پذیر، نوآوری و عملکرد شغلی ارائه کرده است.

۳.۱. روش تحقیق

پژوهش حاضر با بررسی این روابط بین مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان با استفاده از روش تحقیق کمی و کیفی به دنبال کمک به این مجموعه تحقیقاتی است. و بیشتر در مورد روش ها پژوهش حاضر با هدف بررسی نوآوری، بیش فعالی و ریسک پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان با استفاده از روش تحقیق کمی و کیفی انجام شده است. روش تحقیق کمی شامل اجرای پرسشنامه پیمایشی برای نمونه ای از مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان بود. پرسشنامه نظرسنجی شامل موارد مربوط به سبک رهبری مدیران، رفتار ریسک پذیر و نوآوری و همچنین اطلاعات جمعیت شناختی آنها بود. این پرسشنامه به صورت الکترونیکی و از طریق ایمیل بین ۱۵۰ نفر از مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان به صورت تصادفی توزیع شده تعدادی از آن پرسشنامه ها بازگردانده نشد و ۱۳۶ نفر پاسخ دادند. داده های جمع آوری شده از طریق پیمایش با استفاده از آمار توصیفی، تحلیل همبستگی و تحلیل رگرسیون برای بررسی روابط بین متغیرهای مورد علاقه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. روش تحقیق کیفی شامل انجام مصاحبه های نیمه ساختاریافته با زیرمجموعه ای از مدیران مدارس ابتدایی است که در نظرسنجی شرکت کرده اند. یک نمونه هدفمند متشکل از ۲۰ مدیر بر اساس پاسخ آنها به پرسشنامه نظرسنجی انتخاب شد. مصاحبه ها به صورت حضوری یا از طریق ویدئو کنفرانس انجام گردید و برای تجزیه و تحلیل به صورت صوتی ضبط و رونویسی تحلیل صورت گرفت. این مصاحبه ها بر کاوش در ادراک مدیران از سبک های رهبری، رفتار ریسک پذیر و نوآوری و همچنین تجربیات و چالش های آنها در این زمینه ها متمرکز بود. داده های جمع آوری شده از طریق مصاحبه با استفاده از تحلیل موضوعی برای شناسایی مضامین و الگوهای رایج مرتبط با متغیرهای مورد علاقه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در مجموع، ترکیب روش های تحقیق کمی و کیفی امکان درک جامع تری از نوآوری، بیش فعالی و ریسک پذیری مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان را فراهم کرد. داده های کمی نمای کلی گسترده ای از روابط بین متغیرهای مورد علاقه ارائه می دهند، در حالی که داده های

¹ Kesim and Ozdemir

کیفی بینش‌های عمیقی در مورد ادراکات و تجربیات مدیران در این زمینه‌ها ارائه می‌دهند. در مرحله کمی از طرح توصیفی-همبستگی برای جمع‌آوری داده‌ها از مدیران مدارس ابتدایی با استفاده از پرسشنامه خود گزارشی استفاده شد. مرحله کیفی از رویکرد پدیدارشناختی برای جمع‌آوری داده‌ها از مدیران با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده کرد. داده‌های کمی با استفاده از آمار توصیفی و ضریب همبستگی پیرسون و داده‌های کیفی با استفاده از تحلیل موضوعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بین نوآوری و بیش‌فعالی همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد ($r = 0.623$)، ($p < 0.001$) و یک همبستگی مثبت و معنادار بین نوآوری و ریسک‌پذیری ($r = 0.532$)، ($p < 0.001$) یافته‌های کیفی نشان داد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری به هم مرتبط هستند و مدیرانی که سطوح بالایی از این ویژگی‌ها را نشان می‌دهند تأثیر مثبتی بر پیشرفت و موفقیت مدارس خود داشتند. این مطالعه نتیجه می‌گیرد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران از ویژگی‌های اساسی است که بر موفقیت مدارس ابتدایی استان هرمزگان تأثیر می‌گذارد. معرفی نقش مدیران مدارس از مدیریتی به رهبری تبدیل شده است که چشم‌انداز، اهداف و جهت یک مدرسه را شکل می‌دهد. از مدیران مدارس انتظار می‌رود که مبتکر، ریسک‌پذیر و بیش‌فعالی برای ارتقای پیشرفت دانش‌آموزان و موفقیت مدرسه نشان دهند. این پژوهش از رویکرد ترکیبی با دو روش تحقیق کمی و کیفی استفاده کرد. در بخش کمی، پرسشنامه‌ای برای سنجش نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران مدارس ابتدایی تهیه شد. پرسشنامه شامل سه بخش بود: مقیاس نوآوری، مقیاس بیش‌فعالی و مقیاس ریسک‌پذیری. مقیاس نوآوری شامل ده گویه، مقیاس بیش‌فعالی شامل هشت گویه و مقیاس ریسک‌پذیری شامل شش گویه بود. گزینه‌های پاسخ در مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) بودند. این پرسشنامه بین ۱۵۰ نفر از مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده بودند، توزیع شد. در بخش کیفی، مصاحبه با ۲۰ نفر از مدیران به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد. هدف این مصاحبه‌ها بررسی ادراکات مدیران از نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری در کارشان بود. یافته‌ها: تحلیل کمی نشان داد که اکثریت مدیران دارای سطوح متوسطی از نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری بودند. میانگین امتیاز نوآوری $(SD=0.65)$ ۳٫۲۴، بیش‌فعالی $(SD=0.68)$ ۳٫۱۳ و برای ریسک‌پذیری $(SD=0.72)$ ۳٫۱۸ بود. همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. این پژوهش از رویکرد ترکیبی با دو روش تحقیق کمی و کیفی استفاده کرد. در مرحله کمی از طرح توصیفی-همبستگی برای جمع‌آوری داده‌ها از مدیران مدارس ابتدایی با استفاده از پرسشنامه خود گزارشی استفاده شد. این پرسشنامه شامل سه بخش نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری بود و بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم بود. مرحله کیفی از رویکرد پدیدارشناختی برای جمع‌آوری داده‌ها از ۲۰ مدیر با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته استفاده کرد. مصاحبه‌ها بر کاوش در ادراکات مدیران از نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری و رابطه آن‌ها با موفقیت مدرسه متمرکز بود.

۴-۱ یافته‌ها

داده‌های کمی با استفاده از آمار توصیفی و ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران دارای همبستگی مثبت هستند. ضرایب همبستگی $(p < 0.001)$ ۰٫۶۲۳ بین نوآوری و بیش‌فعالی، $(p < 0.001)$ ۰٫۵۳۲ بین نوآوری و ریسک‌پذیری، و $(p < 0.001)$ ۰٫۴۳۳ بین بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری بود. داده‌های کیفی با استفاده از تحلیل موضوعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سه موضوع پدید آمد: (۱) اهمیت نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری (۲). پیوستگی نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری و (۳) تأثیر نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری بر موفقیت مدرسه. یافته‌های کیفی نشان داد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری از ویژگی‌های ضروری مدیران در ارتقای پیشرفت و موفقیت مدرسه هستند.

تحلیل کمی نشان داد که اکثریت مدیران دارای سطوح متوسطی از نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری بودند. میانگین امتیاز نوآوری $(SD=0.65)$ ۳٫۲۴، بیش‌فعالی $(SD=0.68)$ ۳٫۱۳ و برای ریسک‌پذیری $(SD=0.72)$ ۳٫۱۸ بود. همبستگی مثبت و معناداری وجود داشت. یافته‌های کیفی نشان داد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری از ویژگی‌های ضروری مدیران در ارتقای پیشرفت و موفقیت مدرسه هستند.

۱-۵ نتیجه:

این مطالعه نتیجه می‌گیرد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری از ویژگی‌های ضروری برای مدیران مدارس ابتدایی است. برنامه‌های آموزشی برای مدیران مدارس ابتدایی استان هرمزگان به منظور ارتقای توانایی‌های نوآورانه، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری آنها تدوین شود. این مطالعه نتیجه می‌گیرد که نوآوری، بیش‌فعالی و ریسک‌پذیری مدیران از ویژگی‌های اساسی است که بر موفقیت مدارس ابتدایی استان هرمزگان تأثیر می‌گذارد.

Abstract: This study aims to investigate the innovation, hyperactivity, and risk-taking of primary school principals in Hormozgan province. The research used mixed methods with quantitative and qualitative approaches. In the quantitative part, 136

primary school principals were selected using stratified random sampling. They completed a questionnaire consisting of three parts: the Innovation Scale, the Hyperactivity Scale, and the Risk-Taking Scale. In the qualitative part, interviews were conducted with a sample of 20 principals selected through purposive sampling. The findings of the study revealed that the majority of the principals showed moderate levels of innovation, hyperactivity, and risk-taking. The qualitative analysis also revealed that the principals perceived innovation, hyperactivity, and risk-taking as important characteristics for their job. The study recommends that training programs should be developed for primary school principals in Hormozgan province to enhance their innovative, hyperactive, and risk-taking abilities.

Keywords: Innovation, Hyperactivity, Risk-Taking, Primary School Principals, Hormozgan Province

- [1] Abdullah, M. H., Shahiri, A. M., & Kasim, N. H. (2015). The effect of leadership styles on innovation in Malaysian SMEs. *Procedia Economics and Finance*, 31, 445-452.
- [2] Al-Ansari, M. A., & Al-Hajri, M. F. (2016). The relationship between leadership styles and organizational commitment among teachers in Oman. *Journal of Educational and Psychological Studies*, 10(1), 1-18.
- [3] Chen, Y. F., & Cheng, B. S. (2016). The impact of principal leadership styles on teacher job satisfaction and organizational commitment: A study in the Taiwanese vocational high school context. *Asia Pacific Education Review*, 17(1), 63-74.
- [4] Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). *Transformational leadership development: Manual for the Multifactor Leadership Questionnaire*. Consulting Psychologists Press.
- [5] Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership*. Psychology Press.
- [6] Duckworth, K., Akerman, R., & MacGregor, A. (2007). The relationship between school leadership, teacher job satisfaction and retention. *Journal of Educational Administration*, 45(2), 166-179.
- [7] Kesim, M., & Ozdemir, E. (2017). Relationship between innovation and risk-taking behavior of small and medium-sized enterprises. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 13(3), 105-124.
- [8] Hallinger, P. (2015). *Developing educational leaders in Asia: Directions for research and practice*. Emerald Group Publishing.
- [9] Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. *School Leadership & Management*, 28(1), 27-42.
- [10] Leithwood, K., & Riehl, C. (2005). *What we know about successful school leadership*. Philadelphia, PA: Laboratory for Student Success.
- [11] Moghaddam, A. (2012). The relationship between risk-taking and leadership effectiveness. *Journal of Business Studies Quarterly*, 3(2), 43-54.
- [12] Razak, D. A., Yusoff, R. M., & Zaki, N. M. (2016). Principal leadership styles and teacher job satisfaction in Malaysia. *Journal of Educational and Social Research*, 6(3), 1-8.
- [13] Robinson, V. M., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly*, 44(5), 635-674.
- [14] Tang, C. K., Ibrahim, N., & Tajudin, N. M. (2018). The relationship between hyperactivity and job performance among academic leaders in Malaysia. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 10(1), 36-50.
- [15] Turan, S., & Sahin, F. (2018). The relationship between school principals' leadership styles and organizational trust: A study from Turkey. *Educational Administration: Theory and Practice*, 24(3), 347-378.